

Duitsland en Israël vieren lastige vriendschap

[Achtergrond](#) - 26 oktober 2015 - Auteur: Marja Verburg

Duitsland en Israël vieren dit jaar de 50ste verjaardag van hun diplomatieke betrekkingen. Duitsland benadrukt keer op keer "het wonder" van de vriendschap tussen beide landen. Maar tijdens dit jubileumjaar blijkt ook dat het geen gemakkelijke vriendschap is.

“De unieke betrekkingen tussen Duitsland en Israël zijn onverbreekelijk en de veiligheid van Israël is van existentieel belang.” Dat zei vice-kanselier en minister van Economische Zaken en Energie Sigmar Gabriel (SPD) zondag bij het begin van zijn bezoek aan Israël. “Maar gezien de huidige escalatie van geweld moeten alle betrokkenen bijdragen aan deëscalatie.”

Gabriels woorden volgen hetzelfde stamien dat Duitse politici al jaren gebruiken als het om Israël gaat. De betrekkingen tussen Duitsland en Israël worden gekenmerkt door de speciale verplichting die Duitsland door het nazi-verleden en de Holocaust tegenover Israël voelt. Tegelijkertijd uiten Duitse politici regelmatig kritiek op het Israëlische beleid ten opzichte van de Palestijnen.

Bezoek Netanyahu

Zo riep kanselier Merkel vorige week op tot deëscalatie van het geweld bij het bezoek van de Israëlische premier Netanyahu aan Berlijn. Daar sprak hij met haar en de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Kerry over de nieuwe golf van geweld in Israël en over de problemen in het Midden-Oosten. Ook Merkel zei dat de “veiligheid en het bestaan van Israël deel zijn van het Duitse staatsbelang (*Staatsräson*)”.

Het bezoek van Netanyahu kreeg een merkwaardige draai door diens opmerking dat niet Hitler de Holocaust had bedacht, maar dat de Führer in 1941 door de Palestijnse grootmoefiti van Jeruzalem op het idee was gebracht. De Amerikaanse regering en kanselier Merkel distantieerden zich direct van Netanyahu's uitspraak. Merkel benadrukte de verantwoordelijkheid van de nationaal-socialisten voor de Holocaust en zei geen reden te zien "ons beeld van de geschiedenis te veranderen".

Kritiek

Merkel heeft zich regelmatig uitgesproken voor een tweestatenoplossing in het Israëliisch-Palestijns conflict. Dat deed ze bijvoorbeeld in februari 2014, tijdens een bezoek aan Israël met de grootste Duitse regeringsdelegatie ooit. Ze herhaalde de woorden in mei van dit jaar bij de officiële viering van de 50ste verjaardag van de betrekkingen in Duitsland, in een gesprek met president Rivlin, die een [driedaags staatsbezoek](#) aan Duitsland bracht. Israël is tegen een tweestatenoplossing.

Tijdens dat staatsbezoek was het president Gauck die de bijzondere band met Israël benadrukte: "Israël en Duitsland zijn voor altijd verbonden door de herinnering aan de Shoah", zei hij. "Wij zullen niet toestaan dat de kennis van deze bijzondere historische verantwoordelijkheid van Duitsland verbleekt." Maar ook hij sprak zich uit voor een tweestatenoplossing.

Andere politici hebben zich in dit jubileumjaar eveneens kritisch uitgelaten ten opzichte van Israël. Bondsdagvoorzitter Lammert (CDU) sprak in juni in de Knesset, het Israëliische parlement, ter gelegenheid van de 50e verjaardag van de diplomatieke banden. Hij noemde de intensieve vriendschappelijke betrekkingen een "wonder van de geschiedenis", maar riep de staat Israël ook op het conflict met de Palestijnen op te lossen en sprak zich uit voor een zelfstandige Palestijnse staat. Minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier (SPD) pleitte deze zomer tijdens een bezoek aan Gaza voor een snelle opening van de Gazastrook. Israël heeft Gaza in 2007 grotendeels afgesloten voor personen- en goederenvervoer, toen Hamas daar de macht kreeg.

Onderzeeër

Gabriels bezoek aan Israël begin deze week staat niet alleen in het teken van het Israëliisch-Palestijnse conflict. Israël en Duitsland zijn ook belangrijke handelspartners. "Israël is een zeer innovatief en technologie-georiënteerd land", aldus Gabriel bij zijn bezoek zondag. "Onze economische betrekkingen zijn zeer goed maar kunnen verder worden uitgebreid." Hij spreekt er naast met president Rivlin en premier Netanyahu ook met minister van Economische Zaken Deri en minister van Energie Steinitz.

Duitsland is de op twee na belangrijkste handelspartner van Israël, na de VS en China. Andersom staat Israël op de [41e plek](#) van landen waaraan Duitsland exporteert. Het bilaterale handelsvolume was vorig jaar 5,7 miljard euro, meldt de [FAZ](#). De invoer uit Israël bedroeg 1,6 miljard euro, de uitvoer uit Duitsland rond de 4 miljard euro.

Israël is een belangrijke afnemer van Duitse wapens. In de eerste helft van 2014

was het zelfs de grootste afnemer, aldus de [Süddeutsche Zeitung](#). Dat komt vooral door de levering van een onderzeeër, die al in 2003 is toegezegd. Ook dit jaar is de onderzeeër mede verantwoordelijk voor de stijging van de Duitse wapenexporten, meldt [Die Welt](#). De levering van de onderzeeër is al jaren omstreden, onder meer omdat die met nucleaire wapens kan worden uitgerust. Bovendien, zo schreef Spiegel Online in 2011, maakt de levering van de duikboten - Duitsland verkoopt ze al sinds de jaren negentig - onderdeel uit van de Duitse schadeloosstelling voor de nazimisdaden in de Tweede Wereldoorlog.

Iran

In dit jubileumjaar zorgen naast het Israëliisch-Palestijnse conflict ook andere internationale kwesties voor problemen tussen beide landen. Opmerkelijk was begin dit jaar de oproep van de Israëliische minister van Buitenlandse Zaken Lieberman aan Duitsland, Australië en Canada om het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag niet langer te financieren. Het ICC was toen net een vooronderzoek begonnen naar mogelijke oorlogsmisdaden in Gaza vorig jaar. Het kan er toe leiden dat vertegenwoordigers van Israël en Palestina daarvoor worden aangeklaagd. Japan en Duitsland zijn de belangrijkste financiers van het ICC.

Ook de Westerse atoomdeal met Iran, die deze zomer met hulp van Duitsland werd gesloten, is problematisch voor Israël. Het akkoord staat Iran een beperkt kernprogramma toe en versoepelt de westerse sancties tegen het land. Netanyahu is daar fel tegen, omdat Iran het bestaansrecht van Israël niet erkent. Maar Duitsland heeft ook met Iran [goede betrekkingen](#) en ook daar zijn de handelsbelangen groot. Gabriel vertrok vrijwel direct na de deal in juli met een Duitse handelsdelegatie naar Iran. Daar verdedigde hij overigens het bestaansrecht van Israël en bood hij Duitse bemiddeling tussen beide landen aan.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/13693/duitsland-en-israel-vieren-lastige-vriendschap>